

Omsorgsplan for Hovedgård skole

Du sidder nu med Hovedgård Skoles Omsorgsplan.

Intentionen og målet for arbejdet med planen er, at planen skulle være nem at gå til, hvis en svær situation rammer en klasse eller en elev i en klasse.

Endvidere er det at give en nødvendig og tilstrækkelig støtte til eleven, familien, klassen og personale i forbindelse med dødsfald og kriser.

Sorg er en opgave, som ingen må stå alene med, det ikke kan forventes, at alle voksne er rustet til og klædt på til at forholde sig til den sorg, de møder hos elever, forældre eller kolleger.

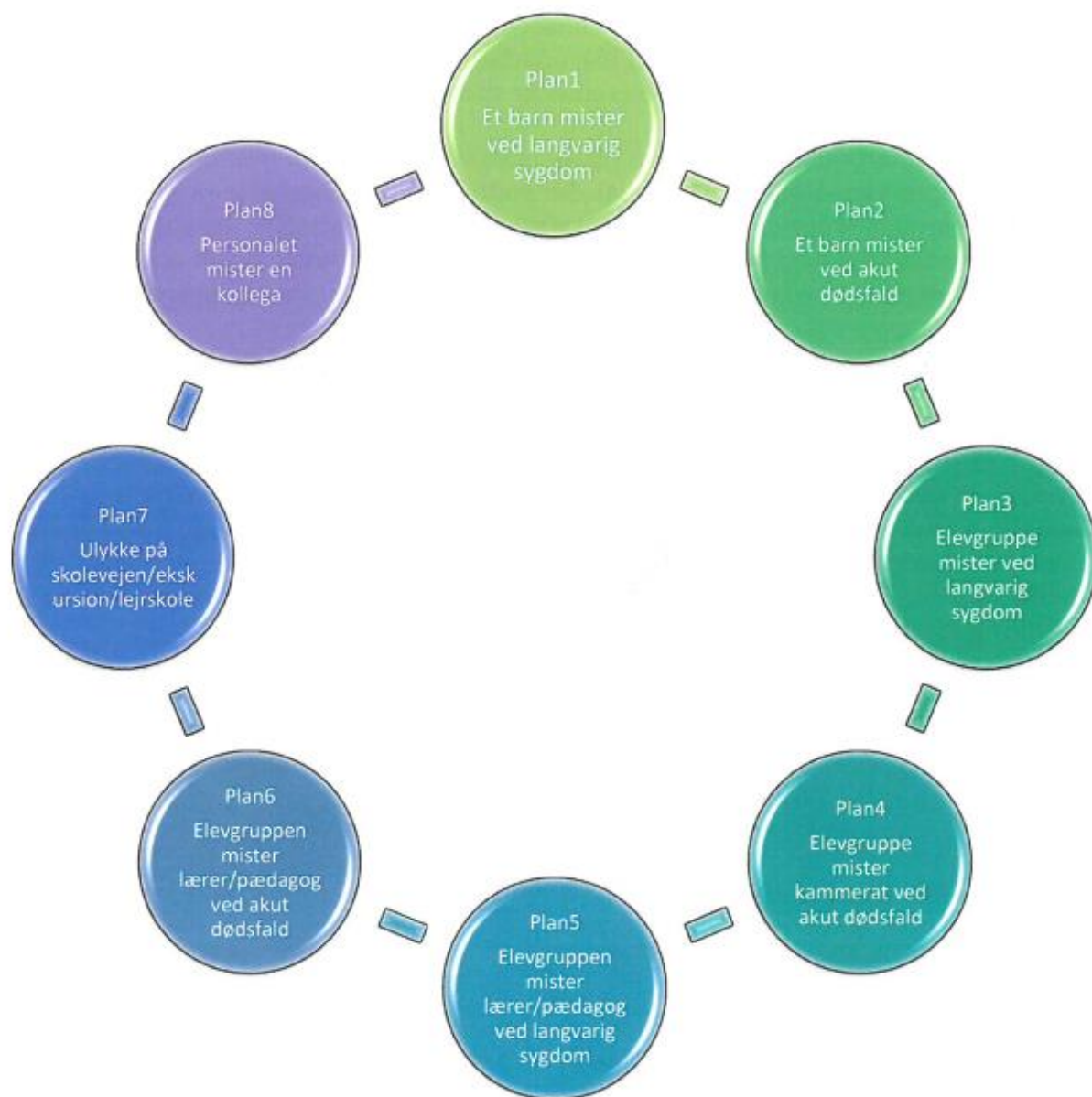
Vi har derfor udarbejdet otte særskilte planer, som via overskriften tydeligt viser hvilken plan, der kunne være brug for. Der er således mulighed for, at tage en kopi af lige netop den plan man skal bruge og have den med sig som en slags checkliste, når der skal handles i forbindelse med børns eller personales sorg og/ eller krise. Sidst i omsorgsplanen er der en huskeliste, forslag til dagsorden til forældremøde samt forslag til brev til hjemmene.

Det har været vigtigt for udvalgets medlemmer at fremhæve, at skolens personale her har et hjælpeværktøj, hvor man kan finde forskellige forslag til, hvad der kan og bør gøres, i hvilken rækkefølge og hvordan. Det er vigtigt at understrege at planen skal ses som forslag til handlinger. Vi har lagt vægt på, at det oftest vil være personer fra personalet der har ansvaret for at være den udfarende kraft i en henvendelse til hjemmene og samtidig er det vigtigt at huske på, at det er det enkelte hjem, som bedst ved, hvad de og deres barn har mest brug for i den svære situation, hvor sorgfølelsen melder sig. Det må derfor være fx lærernes rolle at henvende sig til hjemmene, spørge hvordan skolen kan hjælpe og evt. komme med forslag, som kunne være en hjælp.

På Læringscenteret har lavet en ”sorgkasse”, hvor der bla er forskellige anvendelige materialer om sorg samt stearinlys, såfremt man ønsker at tænde lys i klassen.

Vi er klar over, at man ikke på forhånd kan medtænke alle ting i en sådan plan, så derfor er det vores håb, at man vil melde tilbage til skolens ledelse, hvis man kommer i tanke om noget, vi har glemt at få med i planen.

Oversigt over de 8 omsorgsplaner

Plan 1

Omsorgsplan vedr.:

"Et barn i gruppen mister ved langvarig sygdom forældre/søskende)".

1. Læreren/pædagogen, der modtager information fra hjemmet om langvarig sygdom, sørger for, efter aftale med hjemmet, at resten af teammedlemmerne, SFO, skolens sekretær, ledelsen og eventuelle søskendes kontaktlærer får informationen.
2. Teamet sammenkaldes gennem kontaktlæreren og inviterer evt. sundhedsplejersken. Der etableres aftaler for, hvad der skal gøres og hvem fra teamet, der tager kontakt til hjemmet (det må gerne være to lærere/pædagoger, der henvender sig). Den/de lærere/pædagoger er nu kontaktlærere til hjemmet og har den udfarende kraft. Der laves aftaler med hjemmet om, hvordan skolen kan støtte og evt. hvor ofte der er brug for kontakt mellem skole og hjem. Kontaktlærerne får afklaret om SFO er orienteret om sygdommen.

3. Når/hvis dødsfald sker.

A. Den, der modtager beskeden om dødsfald, informerer ledelsen, som derefter informerer skolens øvrige medarbejdere så hurtigt som muligt. Når personalet er informeret, gives de lærere og pædagoger, der skal ud i de øvrige klasser, besked om, hvorfor skolen flager på halv stang.

Hvis informationen kommer fra "anden kilde", henvender kontaktlæreren sig til familien for be- eller afkræftelse og for at få "historien" bag dødsfaldet.

B. Kontaktlæreren frigøres/indkaldes og er de, der giver klassen besked om det skete. Fortæl klassen så nøjagtigt som muligt, hvad der er sket. Kontaktlærerne har den tid, der er brug for, til at være sammen med klassen den dag.

Det er en god ide at gennemføre ritualer med klassen, f.eks.:

- Flaget hejses altid på halv stang. Kontaktlærerne afgør, evt. sammen med klassen, om eleverne vil hejse flaget, eller om pedellen varetager flaghejsning
- Tænde levende lys i klassen
- Oplæsning af udvalgte tekster
- Der snakkes med klassen om, hvad de kan gøre for den kammerat, der har mistet
- Der sendes information via intra til klassens forældre om, hvad der er sket og hvad der gøres fra skolens side

"Sorgkassen", som står på Læringscenteret, kan være en hjælp til gennemførelsen af disse ritualer.

4. De førstkommende dage:

Kontaktlærerne kontakter hjemmet, for at høre om og evt. hvad, de ønsker skolen gør i forbindelse med begravelsen. Derefter laves aftaler om, hvad der gøres på skolen, når eleven igen møder op til undervisning. Det er vigtigt for kontaktlærerne at huske, at de har den udfarende kraft til at komme med forslag – fortælle hvad skolen har erfaring med at gøre.

Det kan f.eks. foreslås at:

- Klassen har en lille mindehøjtidelighed under samme former
- Læreren fortæller, hvad der er sket
- Tænde lys
- Mindes i stilhed

Og/eller

- Afdelingen samles og holder en lille mindehøjtidelighed, når barnet, der har mistet, møder i skole igen

Barnets efterlevende søskende/forældre tilbydes at deltage

5. Den efterfølgende periode.

Kontaktlærerne aftaler med hjemmet, hvordan og hvad der gøres i de kommende måneder, således at omsorgen for barnet, der har mistet fortsætter. Det kan være en god ide, at en af kontaktlærerne løbende snakker med eleven om, hvordan det nu går.

Plan 2

Omsorgsplan vedr.:

"Et barn i gruppen mister ved akut dødsfald (forældre/søskende)".

1. Den ansatte, der modtager informationen om et akut dødsfald, kontakter skolens ledelse, som herefter hurtigst muligt informerer de ansatte, der har størst tilknytning til den/de ramte elev(er).

Teamet aftaler hvem af personalet, der tager kontakt til elevens hjem som udgangspunkt er det kontaktpersonen. Kontaktpersonen har den udfarende kraft. Der tages kontakt til hjemmet for at høre, hvad der er sket. Afklare om og evt. hvad de ønsker skolen gør for at støtte eleven.

2. Førstkommende arbejdsdag informeres resten af personalet. Når personalet er informeret, giver de lærere eller pædagoger, der skal ud i de øvrige klasser, besked om, hvorfor skolen flager på halv.

3. Kontaktpersonen frigøres/indkaldes og er den, der giver klassen besked. Fortæl klassen så nøjagtigt som muligt, hvad der er sket, så myter og rygtedannelser undgås. Kontaktpersonen har den tid, der er brug for til at være sammen med klassen den dag.

Det er en god ide at gennemføre ritualer med klassen, f.eks.:

- Flaget hejses altid. Kontaktpersonen afgør, evt. sammen med klassen, om eleverne vil hejse flaget, eller om pedellen varetager flaghejsningen
- Tænde levende lys i klassen
- Oplæsning af udvalgte tekster
- Der snakkes med klassen om, hvad de kan gøre for den kammerat, der har mistet
- Der sendes information via intra til klassens forældre om, hvad der er sket, og hvad der gøres fra skolens side

"Sorgkassen", som står på Læringscenteret, kan være en hjælp til gennemførelsen af disse ritualer.

4. De førstkommende dage.

Kontaktpersonerne kontakter hjemmet for at høre om og evt. hvad de ønsker skolen gør i forbindelse med begravelsen. Derefter laves aftaler om, hvad der gøres på skolen, når eleven igen møder op til

undervisning. Det er vigtigt for kontaktpersonerne at huske, at de har den udfarende kraft til at komme med forslag – fortælle hvad skolen har erfaring med at gøre.

Det kan f.eks. foreslås at:

- Klassen har en lille mindehøjtidelighed
- Læreren fortæller, hvad der er sket
- Tænde lys
- Mindes i stilhed

Og/eller

- Afdelingen samles og holder en lille mindehøjtidelighed, når barnet, der har mistet, møder i skole igen

Barnets efterlevende søskende/forældre tilbydes at deltage

5. Den efterfølgende periode.

Kontaktpersonerne aftaler med hjemmet, hvordan og hvad der gøres i de kommende måneder, således at omsorgen for barnet, der har mistet fortsætter. Det kan være en god ide, at en af kontaktpersonerne løbende snakker med eleven om, hvordan det nu går.

Plan 3

Omsorgsplan vedr.:

"Elevgruppen mister kammerat ved langvarig sygdom:

1. Læreren eller pædagogen, der modtager information fra hjemmet om langvarig sygdom, sørger for, efter aftale med hjemmet, at resten af teammedlemmerne, skolens sekretær, ledelsen og eventuelle søskendes kontaktlærer samt får informationen.
2. Teamet sammenkaldes via kontaktlæreren. Der etableres aftaler for, hvad der skal gøres og hvem fra teamet, der tager kontakt til hjemmet (det må gerne være to personer, der henvender sig). Den/de personer er nu kontaktpersoner til hjemmet og har den udfarende kraft. Der laves aftaler med hjemmet om, hvordan skolen kan støtte og evt. hvor ofte, der er brug for kontakt mellem skole og hjem. Kontaktpersonerne sørger for at også SFO er orienteret om sygdommen. Aftal med hjemmet om klassekammerater kan have kontakt med den syge og i hvilket omfang.

3. Når/hvis dødsfald sker.

- a) Den, der modtager beskeden om dødsfald informerer ledelsen, som derefter informerer skolens øvrige medarbejdere så hurtigt som muligt. SFO-personale informeres via leder for SFO, hvis dødsfald sker i weekend – især de pædagoger der skal åbne mandag morgen. Når personalet er informeret, gives de lærere og pædagoger, der skal ud i de øvrige klasser besked om, hvorfor skolen flager på halv stang.

Hvis informationen kommer fra "anden kilde", henvender kontaktpersonerne sig til familien for be- eller afkræftelse og for at få "historien" bag dødsfaldet.

Lokalområdets øvrige institutioner informeres snarest.

- b) Kontaktpersonerne frigøres/indkaldes og er dem, der giver klassen besked om det skete. Fortæl klassen så nøjagtigt som muligt, hvad der er sket. Kontaktpersonerne har den tid, der er brug for til at være sammen med klassen den dag.

Det er en god ide at gennemføre ritualer med klassen, f.eks.:

- Flaget hejses altid. Kontaktlærerne afgør, evt. sammen med klassen, om eleverne vil hejse flaget, eller om pedellen varetager flaghejsning
- Pynte elevens bord med f.eks. blomster og lys
- Tænde levende lys i klassen
- Oplæsning af udvalgte tekster

- Der snakkes med klassen om, hvad de kan gøre for den kammerat, der har mistet
- Der sendes information via intra til klassens forældre om, hvad der er sket, og hvad der gøres fra skolens side
- Der sendes blomster til begravelsen fra skolen

"Sorgkassen", som står på Læringscenteret, kan være en hjælp til gennemførelsen af disse ritualer.

4. De førstkommende dage.

Kontaktpersonerne kontakter hjemmet for at høre om og evt. hvad, de ønsker skolen gør i forbindelse med begravelsen. Må klassekammerater med forældre evt. deltage i begravelsen? Der laves aftaler om, hvad skolen kan/vil gøre i forhold til de øvrige elever i klassen i dagene før begravelsen. Det er vigtigt at huske for kontaktpersonerne, at de har den udfarende kraft til at komme med forslag til forældrene – fortælle hvad skolen før har gjort i lignende tilfælde.

Det kan foreslås at:

- Klassen/afdelingen samles og holder en lille mindehøjtidelighed for den mistede elev
- Tænde lys
- Mindes i stilhed

Barnets efterlevende søskende/forældre tilbydes at deltage.

5. Den efterfølgende periode.

Vær opmærksom på, hvornår det er rigtigt at tage elevens bord ud af klassen. Kontaktpersonerne fortæller hjemmet, hvad og hvordan der gøres i skolen i de kommende måneder, således at efterladte klassekammerater får sorgen bearbejdet. Forældre kan tilbydes at deltage og/eller opretholde kontakten til klassen, i det omfang de måtte ønske.

Plan 4

Omsorgsplan vedr.:

"Elevgruppe mister kammerat ved akut dødsfald".

1. Den, der modtager beskeden om dødsfald informerer ledelsen, som derefter informerer skolens øvrige medarbejdere så hurtigt som muligt.. SFO-personale informeres via leder for SFO, hvis dødsfald sker i weekend – især de pædagoger der skal åbne mandag morgen. Når personalet er informeret, gives de lærere og pædagoger, der skal ud i de øvrige klasser besked om, hvorfor skolen flager på halv stang

Teamet aftaler hvem af lærerne eller pædagogerne, der tager kontakt til elevens hjem. Den/de lærere eller pædagoger er nu kontaktpersoner til hjemmet og har den udfarende kraft.

De kontakter hjemmet for at høre, hvad der er sket. Afklarer hvordan og evt. hvad de ønsker skolen fortæller barnets klassekammerater.

2. Førstkommende arbejdsdag informeres resten af personalet. Når personalet er informeret, giver de lærere eller pædagoger, der skal ud i de øvrige klasser, besked om, hvorfor skolen flager på halv.

3.

a) Kontaktpersonerne frigøres/indkaldes og er dem, der giver klassen besked om det skete. Fortæl klassen så nøjagtigt som muligt, hvad der er sket. Kontaktpersonerne har den tid, der er brug for, til at være sammen med klassen den dag. Der snakkes med klassen om, hvad de evt. kan gøre for de forældre/søskende, der har mistet.

Det er en god ide at gennemføre ritualer med klassen, f.eks.:

- Flaget hejses altid. Kontaktpersonerne afgør, evt. sammen med klassen, om eleverne vil hejse flaget, eller om pedellen varetager flaghejsning
- Pynte elevens bord med f.eks. blomster og lys
- Tænde levende lys i klassen
- Oplæsning af udvalgte tekster

Der sendes information via intra til klassens forældre om, hvad der er sket, og hvad der gøres fra skolens side.

- Skolens sender en buket til begravelsen

- Klassens forældre kan med fordel deltage sammen med deres børn i begravelsen

"Sorgkassen", som står på Læringscenteret, kan være en hjælp til gennemførelsen af disse ritualer.

4. De førstkommende dage.

Kontaktpersonerne kontakter hjemmet for at høre om og evt. hvad, de ønsker, skolen gør i forbindelse med begravelsen. Der laves aftaler om, hvad skolen kan/vil gøre i forhold til de øvrige elever i klassen i dagene før begravelsen. Det er vigtigt at huske for kontaktpersonerne, at de har den udfarende kraft til at komme med forslag til forældrene – fortælle hvad skolen før har gjort i lignende tilfælde.

Det kan foreslås at:

- Klassen/afdelingen samles og holder en lille mindehøjtidelighed for den mistede elev
- Tænde lys
- Mindes i stilhed

Barnets efterlevende søskende/forældre tilbydes at deltage.

5. Den efterfølgende periode.

Vær opmærksom på hvornår det er rigtigt at tage elevens bord ud af klassen. Kontaktpersonerne fortæller hjemmet, hvad og hvordan der gøres i skolen i de kommende måneder, således at efterladte klassekammerater får sorgen bearbejdet. Forældre kan tilbydes at deltage og/eller opretholde kontakten til klassen, i det omfang de måtte ønske.

Plan 5

Omsorgsplan vedr.:

"Elevgruppen mister lærer/pædagog ved langvarig sygdom".

1. Når skolen modtager besked om, at en medarbejder er langvarig syg, afklarer ledelsen med den syge medarbejder og vedkommendes pårørende hvilke informationer, der må gives og til hvem (kolleger, børn, forældre...).

2. Ledelsen sammenkalder den/de team, den syge medarbejder er med i.

Det afklares ud fra den syges ønsker:

- hvem har jævnligt kontakt til medarbejderen?
- hvad gør vi med de berørte klasser? (hvad må de i forhold til medarbejderen?)

Den/de kontaktpersoner eller ledelsen afklarer med den syge, hvad vedkommende har brug for og overskud til.

3. Når/hvis dødsfald sker.

a) Den, der modtager beskeden om dødsfald, informerer ledelsen, som derefter informerer skolens øvrige medarbejdere så hurtigt som muligt. Når personalet er informeret, går personalet ud i klasserne og fortæller eleverne, hvorfor skolen flager på halv.

b) I de klasser, som er særlig berørte af dødsfaldet, vil det være en god ide at gennemføre ritualer med eleverne, f.eks.:

- Flaget hejses altid. Det kan gøres af ledelsen med eleverne samlet eller af pedellen.
- Tænde levende lys i klassen
- Oplæsning af udvalgte tekster
- Der snakkes evt. med klassen om, hvad de kan gøre før og ved begravelsen

- Der sendes information via intra om, hvad der er sket, og hvad der gøres fra skolens side.

"Sorgkassen", som står på personalerummet, kan være en hjælp til gennemførelsen af disse ritualer.

4. De førstkommende dage.

Ledelsen kontakter de pårørende for at høre om og evt. hvad, de ønsker, skolen gør i forbindelse med begravelsen. Det er vigtigt at huske for ledelsen, at de har den udfarende kraft til at komme med forslag til de pårørende og afklare:

- må kolleger deltage i begravelsen? (evt. hvor mange)
- (der gives fri til de eventuelle kolleger, i det omfang det er muligt, der deltager)
- må elever sammen med deres forældre deltage i begravelsen ? (evt. hvor mange)

5. Den efterfølgende periode.

Kontaktlærerne i de berørte klasser er dem, der i særlig grad holder øje med og vurderer, hvad der er brug for at gøre i de kommende måneder, således at eleverne får sorgen bearbejdet.

Plan 6

Omsorgsplan vedr.:

"Elevgruppen mister lærer/pædagog ved akut dødsfald".

1. Den ansatte, der modtager informationerne om et akut dødsfald blandt medarbejderne, kontakter skolens ledelse. Ledelsen kontakter den afdødes pårørende for at høre, hvad der er sket. Afklarer hvordan og evt. hvad de ønsker, skolen fortæller elever og medarbejdere om dødsfaldet.
2. Skolens ledelse informerer de ansatte hurtigst muligt.
3.
  - a) Når personalet er informeret, går personalet ud i klasserne og fortæller eleverne, hvorfor skolen flager på halv.
  - b) I de klasser, som er særlig berørte af dødsfaldet, vil det være en god ide at gennemføre ritualer med eleverne, f.eks.:
    - Flaget hejses altid. Det kan gøres af ledelsen med eleverne samlet eller af pedellen.
    - Tænde levende lys i klassen
    - Oplæsning af udvalgte tekster
    - Der snakkes evt. med klassen om, hvad de kan gøre før og ved begravelsen

Der sendes information via intra om hvad der er sket, og hvad der gøres fra skolens side.

De øvrige lærere/pædagoger tager stilling til, hvor meget de vil gøre i forbindelse med dødsfaldet.

"Sorgkassen", som står på Læringscenteret, kan være en hjælp til gennemførelsen af disse ritualer.

4. De førstkommende dage.

Ledelsen kontakter de pårørende for at høre om og evt. hvad de ønsker skolen gør i forbindelse med begravelsen. Det er vigtigt at huske for ledelsen, at de har den udfarende kraft til at komme med forslag til de pårørende og afklare:

- Må kolleger deltage i begravelsen? (der gives fri til de eventuelle kolleger, i det omfang det er muligt, der deltager)
- Må elever med deres forældre deltage i begravelsen? (evt. hvor mange)

5.Den efterfølgende periode.

Kontaktlærerne i de berørte klasser er dem, der i særlig grad holder øje med og vurderer, hvad der er brug for at gøre i de kommende måneder, således at eleverne får sorgen bearbejdet.

Plan 7

Omsorgsplan vedr.:

"Ulykke på skolevejen/ekskursion/lejrskole".

Forebyggelse:

I forbindelse med ture ud af huset med klasser informeres ledelsen og personalet sørger altid for at skrive turene i kalenderen på Intra.

Ingen lærere må forlade skolen med klasser uden at medbringe mobiltelefon.

Medbring skolens tlf. nr. og mobilnummer til skolens ledere.

Medbring evt. klasseliste med hjemmets tlf.nr. og forældres tlf.nr. til arbejde.

Cykelhjelme er påbudt på cykelture med klasser/elever.

Hvis ulykken sker:

Stop ulykken:

- få samling på de øvrige elever, få dem placeret et sikkert sted, gerne siddende
- alle elever slukker deres mobiltelefoner – dette er for at undgå at der sendes urigtige oplysninger ud og skabes panikstemning
- yd livreddende førstehjælp
- alarmer 112
- alarmer skolens kontor/ledelse

Når skolens kontor/ledelse er informeret foretages følgende:

Skolens ledelse/kontoret kontakter den berørte elevs forældre og fortæller, at der er sket en ulykke, og hvor barnet er bragt hen.

Ledelsen afgør, hvordan de øvrige elever kommer tilbage til skolen.

Så vidt muligt kører en af lederne og/eller anden personale ud til ulykkesstedet.

Når der er skabt et overblik over situationen på ulykkesstedet, fortsætter den ene af skolens personale hospitalet og den anden personale tager sig af elevgruppen.

Alle elever bringes samlet tilbage til skolen.

Kontoret/tilbageværende ledere indkalder lærerne i det/de berørte team. Disse lærere gør klar til at modtage eleverne på skolen.

Ledelsen er opmærksom på, at de har den udfarende kraft til at sørge for, at der bliver draget omsorg for den/de lærere, der var tilstede, da ulykken skete.

Ledelsen er opmærksom på, hvad der siges, hvis pressen henvender sig. Det er kun skolens øverste leder, der har udtaler sig til pressen.

Ledere/lærere/elever og evt. forældre samles på skolen og "deler" oplevelsen med hinanden:

- yd omsorg til sorgen/chokket
- skab en fælles historie
- skaf information
- giv konkret information
- ingen elever forlader skolen alene
- vær opmærksom på om nogle har brug for professionel hjælp

Hvis eleven svæver mellem liv og død i flere dage, skal der løbende skaffes præcise informationer, som gives videre til personale/forældre/elever.

For at sikre at alle har den samme information laves der ud over mundtlige opdateringer også opsummering på intra.

Hvis der kommer information om dødsfald.

1. Hvis information om dødsfald kommer, mens alle er forsamlet på skolen, kan ritualer afvikles og der "tages hånd" om reaktionerne.

2. Førstkommende arbejdsdag informeres resten af personalet. Når personalet er informeret, giver de lærere eller pædagoger, der skal ud i de øvrige klasser, besked om, hvorfor skolen flager på halv.

3.

a) Kontaktlærerne i den implicerede klasse er frigjort og er sammen med berørte elever.

Det er en god ide at:

- give nøjagtig information om det skete
- snakke med klassen om hvad de evt. kan gøre for de efterladte forældre/søskende
- gennemføre ritualer:
  - Flaget hejses altid. Kontaktpersonerne afgør, evt. sammen med klassen, om eleverne vil hejse flaget, eller om pedellen varetager flaghejsning
  - Pynte elevens bord med f.eks. blomster og lys
  - Tænde levende lys i klassen
  - Oplæsning af udvalgte tekster

"Sorgkassen", som står på Læringscenteret, kan være en hjælp til gennemførelsen af disse ritualer.

18

4. De førstkommende dage.

Kontaktpersonerne kontakter hjemmet for at høre om og evt. hvad de ønsker skolen gør i forbindelse med begravelsen. Der laves aftaler om, hvad skolen kan/vil gøre i forhold til de øvrige elever i klassen i dagene før begravelsen. Det er vigtigt at huske for kontaktpersonerne, at de har den udfarende kraft til at komme med forslag til forældrene – fortælle hvad skolen før har gjort i lignende tilfælde.

Det kan foreslås at:

- Klassen/afdelingen samles og holder en lille mindehøjtidelighed for den mistede elev
- Tænde lys
- Mindes i stilhed

Barnets efterlevende søskende/forældre tilbydes at deltage.

5. Den efterfølgende periode.

Vær opmærksom på hvornår det er rigtigt at tage elevens bord ud af klassen. Kontaktpersonerne fortæller hjemmet, hvad og hvordan der gøres i skolen i de kommende måneder, således at efterladte klassekammerater får sorgen bearbejdet. Forældre kan tilbydes at deltage og/eller opretholde kontakten til klassen, i det omfang de måtte ønske.

Plan 8

Omsorgsplan vedr.:

"Personalet mister en kollega".

Når en kollega bliver langvarig syg

Når ledelsen modtager besked fra en ansat om alvorlig sygdom aftales med vedkommende, hvordan og hvornår kolleger informeres, og hvad der må siges. Det er en god ide at afklare i hvilket omfang den ansatte ønsker at snakke om sygdommen i dagligdagen.

Når en kollega dør

Den ansatte, der modtager informationer om et akut dødsfald blandt medarbejderne, kontakter skolens ledelse. Ledelsen kontakter den afdødes pårørende for at høre, hvad der er sket.

Når en ansat pludselig dør eller dør efter længere tids fravær, følges den del af nedenstående, som passer ind i forhold til afdødes arbejdsområde.

Ledelsen sørger for den nødvendige kontakt til andre medarbejdere for at komme frem til, hvad der skal iværksættes.

Flugning

Skolen flager på halv stang på selve dødsdagen

Der flages på begravelsesdagen.

Afdødes familie

- Sørge for at de pårørende får at vide, hvad skolen foretager sig i forbindelse med dødsfaldet
- Give de efterladte mulighed for at komme frem med, hvad de forventer af skolen i denne situation
- Skolen sender blomster til begravelsen

Information til de ansatte

- Ledelsen kontakter alle og får samlet de ansatte ved skolen til et kort møde hurtigst muligt
- Ledelsen informerer om, hvorledes skolen vil forholde sig med hensyn til denne dag, herunder hvilke informationer, der skal gives til eleverne
- Alle informationer skal være klare og præcise for at undgå misforståelser
- Ansatte som rammes af sorgen, og som ikke formår at gennemføre en sædvanlig skoledag, fritages fra dette.
- Send ikke elever hjem, men find alternative løsninger. Slå evt. flere klasser sammen.
- Husk plan 6 med hensyn til omsorg for eleverne

Huskeliste

- "Sorgkasse" på Læringscenteret.
- Flag hejses, når besked om dødsfald når skolen (klassen og/eller pedellen gør det)
- Flag hejses på begravelsesdagen
- Information til klassens forældre skrives og sendes via intra
- Blomster sendes til begravelsen
- Hvis man i en weekend/ferie får kendskab til dødsfald blandt elever på skolen eller eleveres forældre/søskende, tager man kontakt til en fra skolens ledelse, som foretager det videre fornødne.

Man skal snakke med børn om alt

Husk at yde omsorg

22

Samtale med børnene:

- Introduktion til hvad der skal ske nu
- Hold dig til facts i stedet for rygter
- Giv tid til tanker og fantasier om død

Regler om følelser:

- Ingen kommenterer andres følelser
- Ingen drilles for deres tanker/fantasier
- Hver taler for sig selv
- Ingen krav til formen

Børnegruppen har sin egen kultur.

Yd omsorg over tid - ikke kun her og nu

Hvad kan vi bruge sammen med børnene:

- Samtale
- Leg
- Sang og musik
- Tegne/lave collager
- Læse bøger (også oplæsning)

Gør det simpelt - vær ærlig

Forslag til dagsorden for forældremøder:

En enkel dagsorden:

- Informationer gives og udveksles. Alle facts skal på bordet. Alle rygter og halve sandheder skal kunne vendes.
- Der skal være tid til refleksioner og reaktioner.
- Information om de almindeligste sorgreaktioner hos børn.
- Enkle råd kan gives, og der kan udveksles ideer mellem forældrene og personalet.
- Diskussion i åbenhed om tanker og følelser.
- Afslutning med aftale om åbenhed fremover.

En mere udførlig dagsorden:

- Orienter om det, som er foregået i skolen og i klassen i forbindelse med dødsfaldet.
- Orienter om de oplysninger skolen har fået omkring dødsfaldet og begravelsen.
- Giv besked om, hvorvidt det er muligt for eleverne at deltage i begravelsen. Såfremt der er denne mulighed, er det vigtigt at understrege nødvendigheden af, at hver elev har en forælder eller anden voksen at holde sig til. Find på mødet ud af, hvem der følger hver enkelt elev til begravelsen. Hvis en elev ikke skal deltage, skal skolen informeres om dette. Der kan organiseres en fælles blomsterhilsen fra børnene.
- Fortæl hvilke ressource-personer, der har været/tænkes inddraget. F.eks. præsten i forbindelse med begravelsen.
- Gennemgå sorgreaktioner hos børn både på kort og lang sigt. Uddel materiale om emnet og eventuelt også om, hvordan man kan tale med børnene om disse ting.

Eksempel på brev til hjemmene:

Klassen har i dag fået den sørgelige meddelelse at xxx er død.

Det skete i går xxdag på grund af ..... Vi har brugt megen tid på at snakke om det, der er sket, og vil også gøre det i tiden fremover.

Vi ved endnu ikke, hvornår begravelsen skal finde sted, eller om de pårørende ønsker deltagelse af elever eller personale, men informerer om dette på intra, så snart vi har talt med familien om dette.

Når en person dør, kan et barn være påvirket i længere tid herefter. Børn reagerer på forskellig måde efter dødsfald. F.eks. vil nogle børn ikke snakke om dødsfaldet, men lader som om intet er hændt. Nogle børn græder meget – er rastløse og urolige, andre har svært ved at koncentrere sig og andre igen får f.eks. ondt i maven eller hovedet.

Vi må derfor i fællesskab være opmærksomme på at lytte til børnenes signaler.

Venlig hilsen

Kontaktlærer

Tlf. nr.:

Materialelite til Sorgkassen

Til indskolingen:

Billedbøger:

- Drengen der lå i sin seng, mens hans far og damefrisøren så på – af Kim Fupz Aakeson
- Mismodig – Af Janne Hejgaard
- Annas himmel – af Stian Hole
- Det satans ukrudt – af Kim Fupz Aakeson
- Mor er stadig en engel – af Birthe Engelhardt
- Mor er en engel – af Susanne og Birthe Engelhardt
- Da Martins bedstefar døde – af Anna Rosenbeck og Inger Thormann
- Græd blot hjerte – af Glenn Ringtved og Charlotte Pardi

Oplæsning:

- Aldrig mere – af Bettie Elias

Let-læs:

- Hjerte rimer på smerte – af Marianne Viermyr
- Frantz bliver helt stille – Katrine Marie Guldager

25

Til mellemtrin:

Faglitteratur:

- Sådan føles sorg – af Mattias Danielsson, Caroline Ginner og Eva Lindström
- Alt bliver anderledes... når børn mister – af Karenn Nielsen

Skønlitteratur:

- Når isen smelter – af Marja-Leena Tiainen
- Mettes hemmelighed – af Annika Holm (del af serie)
- Amalie og Sophie 4-ever – af Dorte Rohlte
- Bare 2 cm. Flamingo – af Barbara Park (klassesæt)
- Min far er en engel – af Hanne Jørgensen

Til overbygningen:

Faglitteratur:

- Sådan føles sorg – af Mattias Danielsson, Caroline Ginner og Eva Lindström
- Alt bliver anderledes... når børn mister – af Karenn Nielsen

Skønlitteratur:

- Brændt jord – af Anne Grethe Dahms

- Kys, kærlighed og kulde – af Bodil Cold-Ravkilde
- Jeg vil dø på en Harley Davidson – af Lothar Semper
- Stella for evigt – af Karin Kinge Lindboe
- Den anden bror – af Ina Bruhn
- I loftet lyser stjernerne – af Johanna Thydell
- Når isen smelter – af Marja-Leena Tiainen
- Det værste hun gjorde – af Alice Kuipers
- En stor pærevælling – af Jenny Valentine

Til læreren:

Diverse faglitteratur:

- OmSorg – Tilbage til skolen? – Idékatalog til lærere, som har en kræftsyg elev i klassen. – fra Kræftens bekæmpelse
- OmSorg - når bånd brister - Undervisningsmateriale til 3.4. og 5. klasse – fra Kræftens bekæmpelse.
- OmSorg – når nogen man elsker dør - Undervisningsmateriale til 6.7. og 8. klasse – fra Kræftens bekæmpelse. (Tilhørende VHS).
- OmSorg – når livet går sin vej (del af ovenstående undervisningsmateriale).
- OmSorg – Sorgens ansigt, den nødvendige samtale med børn i sorg – fra Kræftens bekæmpelse.
- OmSorg – handleplan – et idékatalog for skolens møde med barnet i sorg – fra Kræftens bekæmpelse
- Når børn mister, en guide for ansatte i institution og skole – fra Børns vilkår
- Børn i sorg – skolebestyrelsens arbejde med principper og handleplaner – udgivet af Danmarks Lærerforening
- Børn og sorg – om forældretab i barndommen – fra Dafolo
- Når hjertet gør ondt – et undervisningsmateriale til Børnehaveklassen, 1. klasse og 2. klasse – fra Kræftens bekæmpelse
- Jeg savner dig – af Anni Schwartz Hansen (om sorgarbejde blandt unge, der har mistet en mor eller far)
- Sorg hos børn, en håndbog for voksne – af Atle Dyregrov (beskrivelse af børns reaktioner ved dødsfald samt hjælp til det voksne til forståelse og håndtering af børns sorgreaktioner).
- At tage afsked, ritualer der hjælper barnet gennem sorgen – af Atle Dyregrov (brugsbog til den voksne, der sammen med barnet, har taget afsked med en nærtstående).
- Sorg og krise – af Lis Hillgaard, Lis keiser og Lise Ravn (beskriver sorg og reaktionsmønstre hos personer i sorg samt praktiske eksempler på hvordan man som professionel og privat aktivt og privat kan gribe ind og støtte de mennesker der er ramt af sorg eller krise).
- Ud af livet, når noget dør – af Lise Andersen og palle Buus-Hansen (lille fakta bog om døden)
- Sorgens ansigt, den nødvendige samtale med børn i sorg – af Jes Dige, per Bøge, Rikke
- Sorgens ansigt, den nødvendige samtale med børn i sorg – DVD, Bekker og Klaus Birch (Hvordan man samtaler med et barn i sorg).

Diverse skønlitteratur:

- Du er ikke alene – af Kenneth Bøgh Andersen, Kirsten Sonne Harrild, Ida-Marie Rendtorff og Merlin P. Mann. (Fire noveller om at miste et nært familiemedlem).
- Solsort og snefnug – red. Kirsten Borberg, Per Bøge og Jens Raahauge (novellesamling om sorg skrevet af forskellige forfattere).
- Er døden en regnbue? – af Jeanette Bresson Ladegaard Knox (billedbog – velegnet til refleksions- og arbejdsredskab til læreren der ønsker at samtale med børn om livet og døden).
- Marvin Myrebjørn finder nyt håb – af Guni Martin (samtalebog for mindre børn)
- Anna og Engel – af Anne Lilmoes (samtalebog for mellemtrin og overbygning)
- Mor hvor er de døde henne? – af Budda Leunbach (samtalebog fra 5 år)
- Dør – af Gunnar Wille – (samtalebog fra 5-12 år)
- Døden og de andre jeg kender – af Anker Hansen (digte)
- Børn om mors og fars død – red. Signe Rølmer og Peter Olesen (32 børn skriver om at miste en mor eller far).
- For evigt borte – red. Af Per Bøge og Jes Dige (126 digte om at miste skrevet af børn og unge)

Boglisten tager udgangspunkt i bøger om sorg i relation til død og alvorlig sygdom.